

К.е.н. Жмайлова О.Г.

Теоретико-методичні підходи до аналізу абсолютних показників прибутку комерційного банку

Аналіз фінансового результату діяльності банку слід розпочинати з оцінки його якісного і кількісного рівня, порівняння фактичного прибутку з його запланованою та базисною величиною, встановлення основних причин цих відхилень.

Якісна та кількісна оцінка прибутку та джерел його формування проводиться на основі розробленої моделі формування прибутку банку за даними бухгалтерського балансу та звіту про фінансові результати. Позитивна оцінка рівня прибутку банку з точки зору його структури дається у випадку, якщо склалася тенденція його зростання за рахунок процентних та комісійних доходів. Негативний висновок може бути зроблений тоді, коли ріст прибутку обумовлений, в основному, доходами від торгових операцій цінними паперами в торговому портфелі банку, торгівлею іноземною валютою, переоцінкою іноземної валюти і т. ін.

Серед основних завдань аналізу складу та структури прибутку є оцінка правомірності його формування, правильності проведення операцій по закриттю доходно-витратних рахунків і віднесенню залишків по ним на рахунок прибутків і збитків звітного року.

Факторний аналіз прибутку можна провести на основі розрахунку показника доходності власного капіталу:

$$\text{Доходність вл.кап.} = \frac{\text{Прибуток після оподаткування (чистий прибуток)}}{\text{Власний капітал}} \quad (1)$$

Якщо приведений вище вираз одночасно перемножити та розділити на три додаткових показники (прибуток до оподаткування, операційні доходи, активи банку), то показник доходності власного капіталу може бути розкладений на його складові наступним чином:

Доходність вл.кап. = $\frac{\text{Прибуток після оподаткування (чистий прибуток)}}{\text{Прибуток до оподаткування}}$ x

$$\frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Операційні доходи}} \times \frac{\text{Операційні доходи}}{\text{Активи}} \times \frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}} \quad (2)$$

Звідси, рівняння для визначення чистого прибутку після оподаткування буде мати наступний вигляд:

$$\text{Чистий прибуток} = \frac{\text{Власний капітал} \times \text{Прибуток після оподаткування}}{\text{Прибуток до оподаткування}}$$

$$\frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Операційні доходи}} \times \frac{\text{Операційні доходи}}{\text{Активи}} \times \frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}} \quad (3)$$

або ж може бути виражене мультиплікативною моделлю:

Чистий прибуток = Власний капітал x Ефективність управління податками x
Ефективність контролю витрат x Ефективність управління активами x
Ефективність управління ресурсами,

або в скороченому вигляді: $\text{ЧП} = K \times L \times M \times N \times P \quad (4)$

Вплив кожного із факторів на сукупний показник прибутку розраховують методом ланцюгових підстановок.

Актуальною задачею аналізу прибутку є вивчення напрямків його використання. При цьому, в першу чергу, необхідно приділяти увагу повноті та своєчасності нарахування і сплати податків. Після сплати податків та інших обов'язкових платежів з прибутку, що залишається в розпорядженні банку, т. то чистого прибутку, сплачуються дивіденди акціонерам, обґрунтування розміру яких здійснюється адміністрацією банку.

Таким чином, з метою забезпечення фінансової стабільності банку, збільшення розміру його власного капіталу, необхідно визначити частку прибутку, який доцільно спрямувати на капіталізацію; прослідкувати в динаміці зміну співвідношення накопиченої частини статутного фонду та величини активів. Це дозволить оцінити ефективність витрат на ці цілі та визначити їх економічну доцільність.

Жмайлова, О.Г. Теоретико-методичні підходи до аналізу абсолютних показників прибутку комерційного банку [Текст] / О.Г. Жмайлова «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей ХУІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (23-25 жовтня 2013). – С.45-47.